EU-politiikan ajurit: kohti vuotta 2045

Timo Miettinen, akatemiatutkija
Helsingin yliopisto

Jean Monnet (1888-1979)

“Eurooppa syntyy kriiseissä, ja se on näitä kriisejä koskevien ratkaisujen summa.”

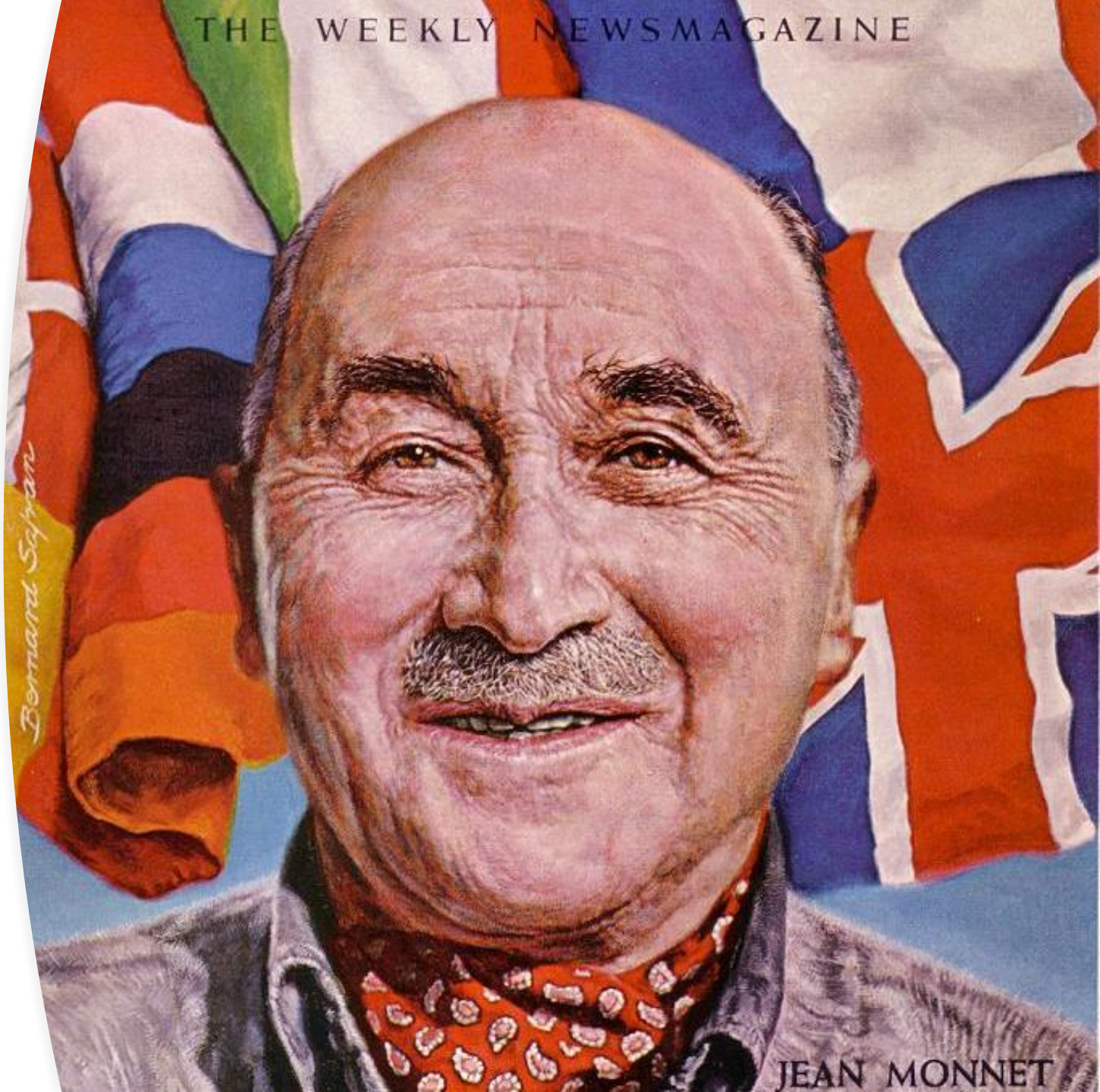

Integraation kaari

- 1950-1980: demokraattinen konsolidaatio, talousyhteisön alku
- 1980-2010: talousliberalismin aika, sisämarkkinoiden kehittäminen, vapaa liikkuvuus
- 2010-2040: geopolitiikan uusi aikakausi, jännitteet, turvallisuus

Globalisaatio hidastuu...

Maailmankaupan kasvu on hidastunut, mutta on liian aikaista puhua globalisaation kääntymisestä

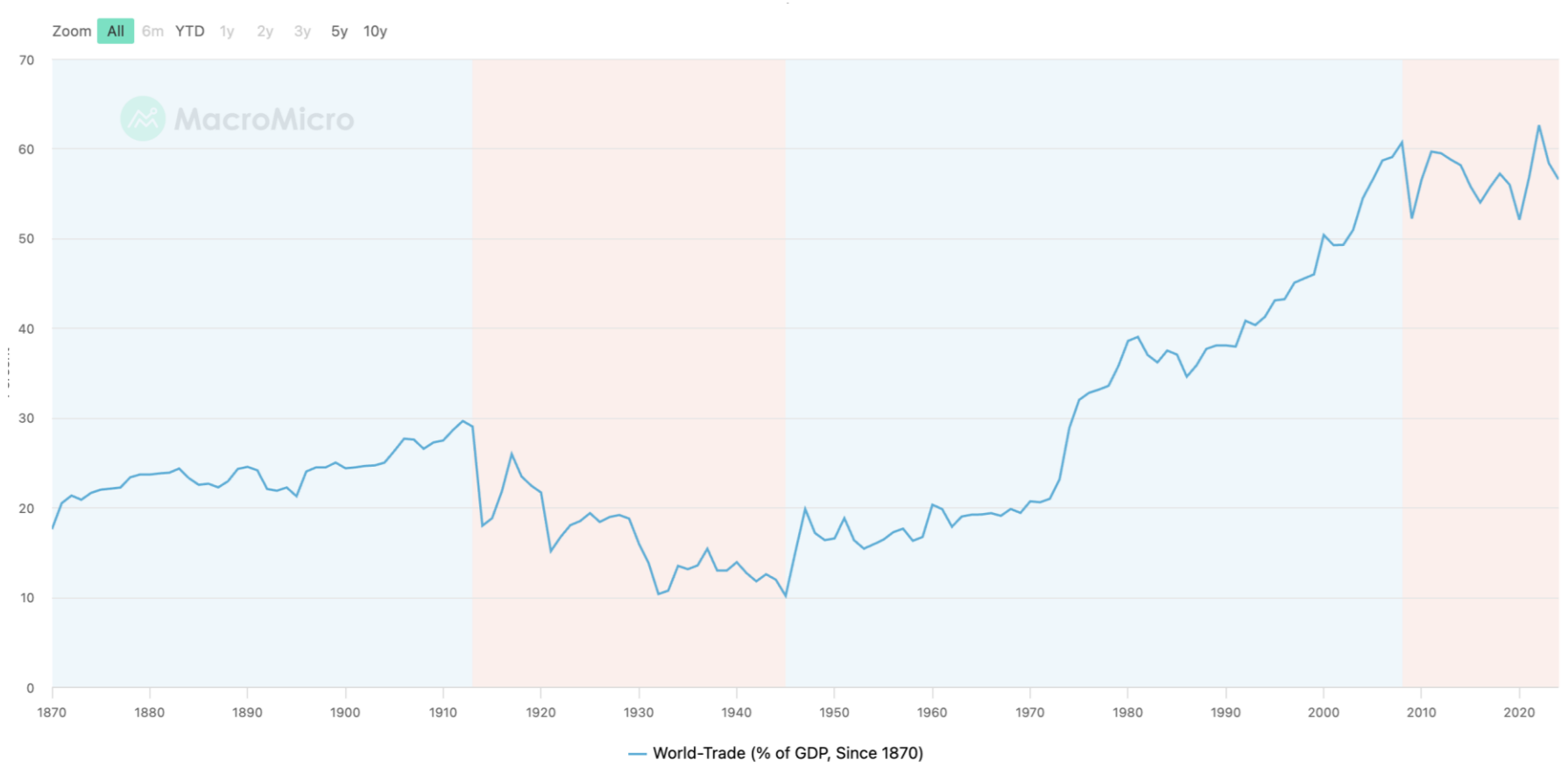

Rajat palaavat talouteen

Vientirajoitukset kasvussa erityisesti viimeisen 10 vuoden aikana

The increase of EU trade defense against Chinese imports

Share of bilateral imports covered by EU TDIs

Lecture : La part des importations couverte est calculée sur la base de l'année précédent l'ouverture de l'enquête pour antidumping..

Source : Calculs par Kevin Lefebvre (CEPII), à partir de données Eurostat et Bown C.P., M. Cieszkowsky, A. Erbahar et J. Signoret (2020) : « Temporary Trade Barriers Database », *Banque mondiale*.

Chart 1

Cumulative trade coverage of import-restrictive measures on goods since 2009

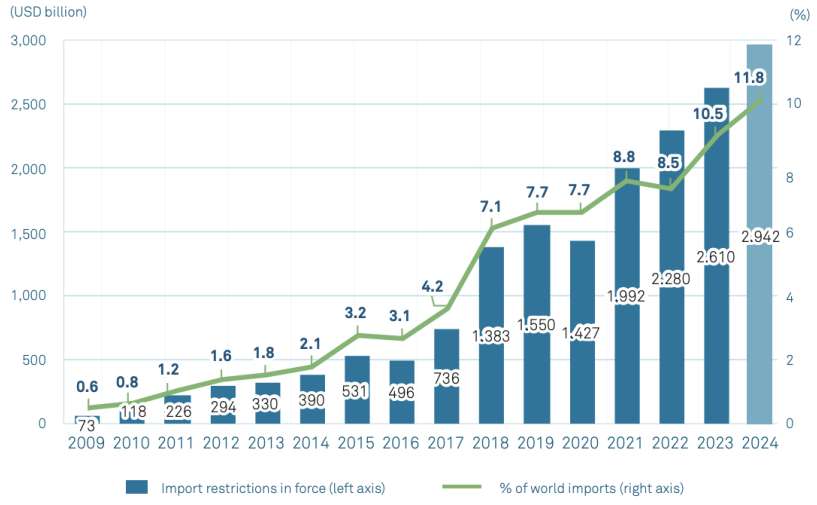

Note:
The 2024 estimate is based on import restrictive measures up to 15 October 2024. The cumulative trade coverage estimated by the Secretariat is based on information available in the TMDB on import measures recorded since 2009 and considered to have a trade-restrictive effect. The estimates include import measures for which HS codes were available. The figures do not include trade remedy measures. The import values were sourced by the UN Comtrade database.

Source: WTO Secretariat.

Blokkien merkitys korostuu

“Minilateralismin aika”

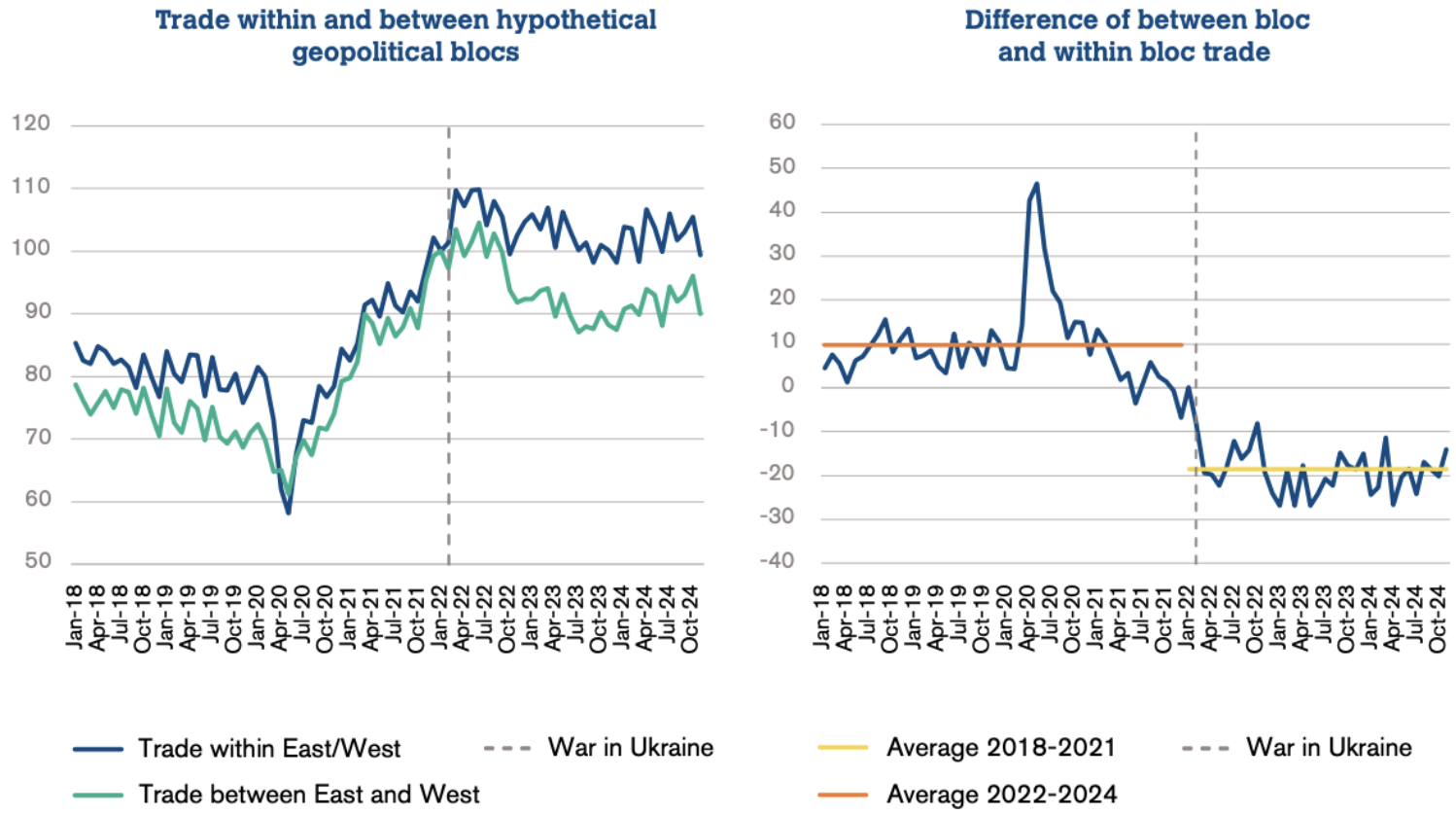

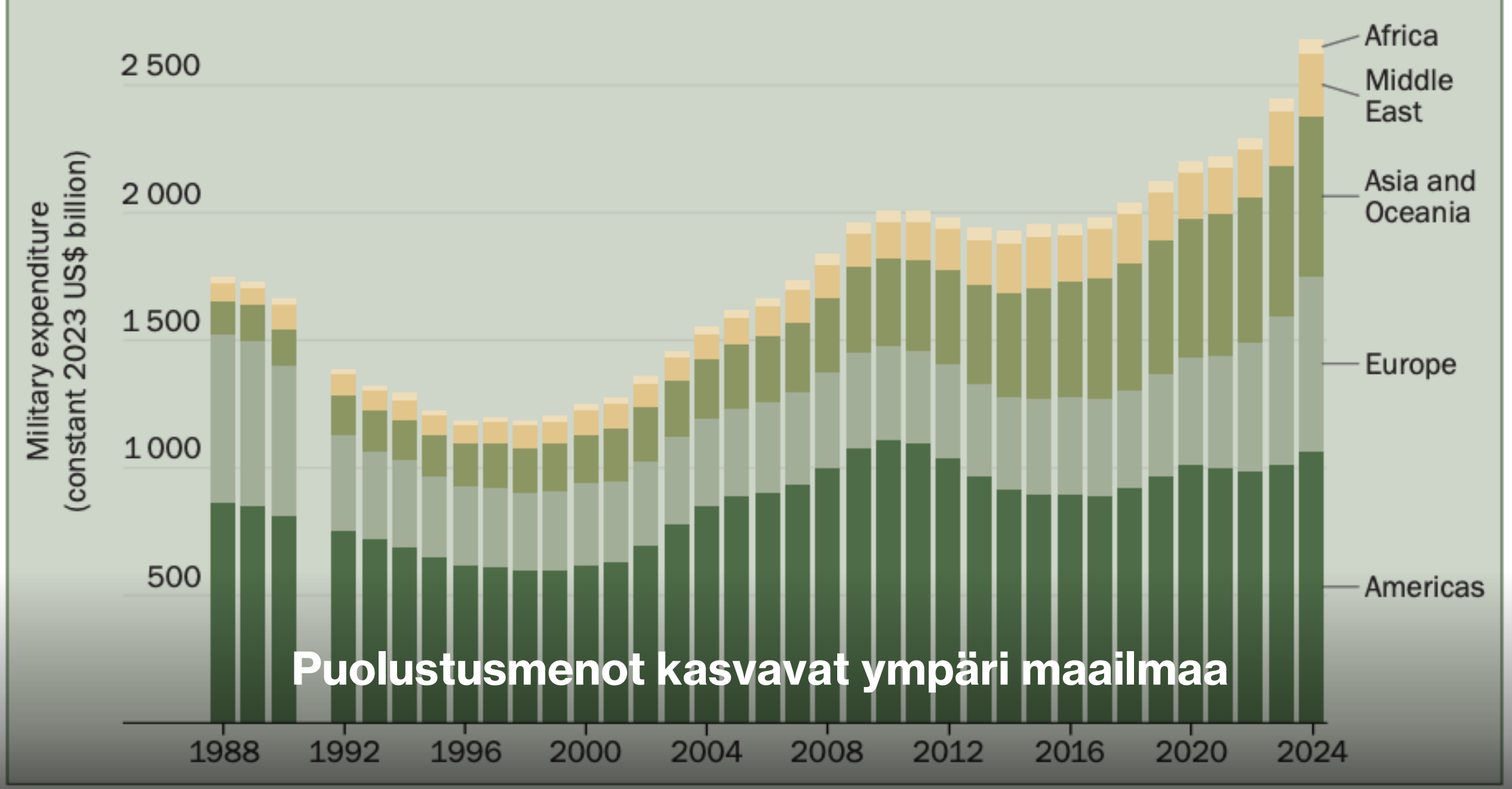

Puolustusmenot kasvavat ympäri maailmaa

Figure 1. World military expenditure, by region, 1988–2024

Sisämarkkinoista turvallisuuteen

1980-2010

- Ajuri: **kilpailukyky**, kasvu, EU:n laajentuminen itään
- Kehys: sisämarkkinat ja neljä vapautta, EMU ja euro
- Liikkuvuus: Schengen laajenee, rajatarkastusten purku
- Välineet: kilpailupolitiikka, valtiontuen kurinalaisuus, palveludirektiivi
- Kauppa: WTO-painotus, laajat kauppasopimukset
- Narratiivi: “ever closer union”, sääntöpohjainen markkinaintegraatio

2010-2040?

- Ajuri: **turvallisuus**, **resilienssi, suvereniteetti**
- 2010-luvun kriisit ja geopolitiikka
- Liikkuvuus: rajaturvallisuus ja Schengenin väliaikaiset tarkastukset
- Ulko- ja turvallisuuspolitiikka: pakotteet, Ukrainan tuki, EU:n puolustusrahastot
- Geo- ja teollisuuspolitiikka: strateginen autonomia, de-risking, FDI-screening, vientivalvonta
- Energia ja huoltovarmuus: REPowerEU, varmuusvarastot, kriittinen infrastruktuuri

Valintojen vuosikymmen

1) Kilpailukyky ja sisämarkkinat ↔ valtiontuet

- Hyöty: mittakaava, tasapuolisuus ↔ nopea kohdennus, pullonkaulojen poisto
- Riski: hidas reagointi ↔ sirpaloituminen, tehottomuus
- Kompromissi: sisämarkkina peruslinjana, määräaikaiset ja läpinäkyvät tuet selkeästi rajattuihin kapasiteettipuutteisiin

2) Puolustus: oma tuotantokapasiteetti ↔ maksimoitu liittolaisriippuvuus

- Hyöty: toimitusvarmuus, oppiminen ↔ nopea suorituskyky, valikoima
- Riski: kustannus ja skaala ↔ poliittinen ja logistinen alttius kriisissä
- Kompromissi: eurooppalainen pilari Natossa, kriittiset nimikkeet 50–70 prosenttia EU:ssa, avoin yhteentoimivuus ja varmuusvarastot

3) Laajentuminen: nopea ↔ hidas

- Hyöty: geopoliittinen signaali, reformikannustin ↔ instituutioiden kestävyys, budjetin hallinta
- Riski: omaksumiskyky ylikuormittuu ↔ vaikutusvalta heikkenee
- Kompromissi: portaittainen malli, poliittinen ankkurointi nopeasti, etuudet ja äänioikeudet vaiheittain kriteerien täyttyessä

4) Strateginen autonomia: horisontaalinen kehikko ↔ sektorikohtaiset listat

- Hyöty: selkeys, oikeusvarmuus ↔ tarkkuus, riskien kohdennus
- Riski: liian yleinen ohjaus ↔ päivitystaakka, lobbaus
- Kompromissi: yleiset periaatteet kaikille, tiukat listat vain korkean riskin ketjuille

Kolme skenaariota EU:n rakenteista

- **Hypoteesi 1: Business as usual**
  → Kriisit eivät pakota suuriin uudistuksiin, turvallisuutta ja geopolitiikkaa tehdään sisämarkkinoiden kautta
- **Hypoteesi 2: Geopoliittinen EU**
  → Tilanne pakottaa EU:n **yhtenäistymään**, käyttöön **kovempia keinoja** yhtenäisyyden luomiseksi
- **Hypoteesi 3: Eriytyvä integraatio**
  → Nykyiset instituutiot eivät riitä → syntyy **rinnakkaisia yhteistyömuotoja** (esim. **halukkaiden koalitiot**)

